

TOPLUMUN ÖĞRETMENDEN BEKLENTİLERİ

Doç . Dr . Kurtman ERSANLI*

İnsan ilişkilerinin oldukça yoğunlaştığı ve karmaşıklaştığı, değer yargılarının sarsıntı geçirdiği , her türlü değişimin süratle yaşandığı çağımızda ; dünyamız küçülmeye , ülke içindeki yarış giderek dünya ile yarışa dönüşmektedir . Bu yarışın temel ögesi insandır . İnsanın bu yarıştan galip çıkabilmesi iyi eğitilmesine bağlıdır . Aksi halde istesek de istemesek de devam eden bu yarış insanı , kendinden uzaklaştırıp köleleştirebilir. İnsanın kendine yabancılaşmadan varlığını sürdürmesi ve gelişmesi ona yapılacak yatırımlara bağlıdır. İnsana yapılan en önemli ve zorunlu olan, ama ürününü güç ve geç veren yatırım eğitimidir. Toplumların sağlıklı ve kuvvetli olarak ayakta durabilmeleri, çağın şartlarına uygun bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri yetişmiş insan gücüne bağlıdır . Bir ülkenin geleceğiyle ilgili yatırımların en verimlisi , insan yetiştirmek için yapılan yatırımlardır . Hem bireyler, hem de toplumlar mutluluğa eğitime verilen önem ölçüsünde kavuşabilirler. Çağdaş ve demokratik bir toplum, iyi eğitim görmüş insanlardan oluşur . Kant , "İnsan , ancak eğitim sayesinde insan olur"(1) derken; O, insanın biyopsişik yapısında saklı olan varlığının ortaya çıkmasında eğitimin rolünü ifade etmek istemiştir .

Eğitim sistemiyle bu sistemin içinde yer aldığı toplum ve kültür arasında organik bir bağ, sıkı bir ilişki vardır. Bu ilişki ve bağ öylesine fazladır ki sonuçta eğitime millilik kazandırmaktadır.(2)

Milli eğitimin amacı toplumun ihtiyaç ve ideallerine göre insan yetiştirmektir . İnsan yetiştirme iki yönlü bir hadisedir .

1- Toplumların inaçlarından, örflerinden, hedeflerinden , değerlerinden, birikmiş bilgilerinden meydana gelen kültürünü geliştirerek yeni nesillere aktarmak ,

2- Öğrencilerin kişiliklerini dengeli bir şekilde geliştirmektir .

İnsan yetiştirmenin bu iki yönünden birincisi toplumun sürekliliğini , ikincisi ise toplumun değişen şartlara uyum sağlamasını temin edecek olan yaratıcıları yetiştirmek için gereklidir .(3) O halde millet olarak milli eğitimden ;

1- Milli kültürü geliştirmesini ,

2- Sosyal hayatın problemlerini çözmeye yardım etmesini ,

3- Milli devlet politikasına destek olmasını ,

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi , Eğitim Fakültesi , Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

4- Ekonomiye ve kalkınmaya yardım etmesini bekliyoruz.

Yani , eğitim sistemimiz ; milli bir kişilik ve karaktere , hür ve bilimsel düşünce gücünü ve geniş bir dünya görüşüne sahip, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmanın sorumluluğu ile onur ve gururunu taşıyan aydın, lâik demokrasi ilkelerine bağlı, insan haklarına saygılı, kişisel mutluluğu yanında toplumun ve insanlığın mutluluğundan da sorumlu olduğuna inanan, sağlıklı, disiplinli, çalışkan, kendine güvenen, üretken, yaratıcı, milli dayanışma ve uzlaşma içinde yaşayan nesiller yetiştirme amacındadır.(4) Eğitimin bu amaca ulaşması; araştırmacı ve yaratıcı beyin gücünü yetiştirmesine bağlıdır. Bu, yaşanan çağın bilgileri belli bir sıra ve sisteme göre insanlara kazandırılarak sağlanabilir . Ancak, eğitim salt bilgi yükleme işi değil, o aynı zamanda bilgi edinmeye olan istekliliği de artıran bir etkinlik olmalıdır .

Toplumun varlığını ahenkli olarak sürdürebilmesi için gerekli olan bu temel yatırım en önemli unsuru öğretmendir. Hayatının hiç bir anında daima aynı kalmak istemeyen insan, sürekli olarak değişmek , yenileşmek her an daha gelişmiş bir başka kendisi haline gelmek arzusu duyar. Durmadan birbiriyle yarıştırdığı gerçek benliği ile ideal benliği arasındaki mesafeyi kapatmaya uğraşır. Bütün çabalar kendini yakalamaya, kendini aşmaya yöneliktir, kısacası kendini gerçekleştirmek içindir. İnsanın her an kendisini yeni baştan yaratma girişimlerinde öğretmene oldukça önemli görevler düşmektedir. Öğretmen, öğrenmeyi sağlayan ve örnek olan demektir O, bildiğini öğrencilerine aktarmasının yanında tutum ve davranışlarıyla da onları etkileyen seçkin bir modeldir. Öğretmenin iyi bir model olabilmesi; Johnson'un işaret ettiği gibi "hem teknik hem de sosyal yeterliğe sahip olmasını gerekir."(5)

Öğretmeni var eden öğrencilerdir . Öğrencinin olmadığı yerde öğretmenin varlığı düşünülemez. O halde öğrencilerinin gelişmelerini, kendilerine yeterli hale gelmelerini, bilinçli birer üretici ve tüketici olup; milletini, milletler ailesinin seçkin bir üyesi yapabilecek kuvvet ve kudrette yetişmelerini sağlamak öğretmenin başta gelen görevidir. Öğretmenin bu görevini yerine getirebilmesi için okulda demokratik bir ortam yaratması ve öğrencilerini şartsız olarak anlayış ve kabule hazır olması gerekir .

Aslında insanı anlamak eğitimin temel felsefesi olmalıdır . Duygularıyla ve düşünceleriyle , yeterli ve yetersiz yönleriyle , bilgi ve becerileriyle ayrı bir dünya olan öğrencileri anlamanın tek yolu ; onların dünyalarında yine onların adımlarıyla dolaşabilmektir . Bu; yetenek , sabır , olgunluk ve engin bir insan sevgisi ister .

Sevmek, sevilme ve güvenmek insan ruhunun muhtaç olduğu önemli bir gıdadır. Sevgi aynı zamanda değerli bir eğitim aracıdır . Öğretmen gücünü bilgisinden ve sahip olduğu insan sevgisinden almalıdır.(6) O halde eğitimde hareketin yönü yanlış ve yasaklardan değil, iyi ve güzel olana doğru olmalıdır. Doğruların farkına varılması sağlandığı sürece yanlışlar kendiliğinden ortadan kalkar . Öğretmen öğrencileriyle olan etkileşimlerinde şiddet yerine sevgiyi araç olarak seçmelidir. "yalan söyleyenin canına okurum" yerine "doğru söyleyeni severim" ifadesi daha yerinde olur ve yanlış davranışlar zihinlere yerleşme imkanı bulamazlar. Ayrıca, böyle bir yaklaşım öğrenciyi öğrenmeye motive eden olumlu bir pekiştirici görevini de yerine getirir. Hedeflenen davranışlar korkuyla değil benimsenerek kazanılır ve kalıcı olurlar. Öğretmen , aynı zamanda açık ,samimi yani saydam olmalıdır . Böyle bir öğretmenin öğrencileri üzerinde etkisi daha da artacak aynı zamanda da verimli olacaktır .

Son yıllarda sosyal psikoloji alanında yapılan çalışmalar , insan ilişkileri geliştirmeye yönelik girişimlere ışık tutucu bir bilgi birikimi sağlamıştır. Bu gelişim, büyük ölçüde insan ilişkilerine dayalı olan eğitim bilimi açısından da önem taşımaktadır. Eğitimin insanlar aracılığı ile ve insanlarla etkileşim yolu ile sürdürüldüğü dikkate alındığında, insan ilişkilerinin eğitim sürecindeki yeri daha iyi anlaşılmaktadır. Bu durum, eğitim sürecinde rol oynayanların yalnızca teknik bilgi ve becerilerde değil , aynı zamanda insan ilişkileri konusunda da yeterli bilgiye sahip olmalarını zorunlu kılmaktadır.(7)

Öğretmenin öğrencilerinin fizyolojik , psikolojik ve sosyal yönden gelişmelerini kolaylaştırıcı olabilmesi için ; mesleği ile ilgili bilgi ve beceri kazanmanın yanında onun bir insan olarak gelişip olgunlaşması ve insanın ilişkilerinde daha duyarlı bir kişiliğe sahip olması gerekir .(8)

Demokratik bir ortam içinde yetişen insan , kendi varlığının farkına varabilir. İnsanın gelişmesi, sorumluluklarının bilincine varması, kendini gerçekleştirme ancak demokratik bir iletişim ve etkileşimin hakim olduğu bir atmosferde mümkün olur . Okulda böyle bir ortama sağlayabilmesi için öğretmenin entellektüel bilgi ve becerilerinin yanında engin bir kültüre sahip olmalı ve mesleğini de sevmelidir .

Bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi millet olarak öğretmenden ;

1- Çocuklarımıza ana dilimiz olan güzel Türkçemizi mükemmel bir şekilde öğretmelerini ,

2- Taklitçiliğe sapmamaları, aşağılık duygularına kapılmamaları için çocuklarımızın milli şuur ve gururlarını geliştirmelerini ,

3- Çocuklarımızın tüm yeti ve yeteneklerinin keşfedilip geliştirilmesini, onların serbestçe düşünebilen bilimsel ahlak ve yeterliliğe sahip yapıcı ve yaratıcı bilinçli üretici ve bilinçli tüketici olarak yetiştirilmelerini ,

4- Atatürk'ün "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır" ifadesini temel alarak abide şahsiyetlerimizi çocuklarımıza tanıtmalarını istiyoruz .

Büyük önderin ifadesiyle "aydın sınıfın halka telkin edeceği ülküler, halkın ruh ve vicdanından alınmış olmalıdır." Bu nedenle kollektif ruhumuzun eseri benliğimizin harcı olan kültürümüzü geliştirmek ve yaşatmak eğitimin vazgeçilmez hedeflerinden biridir .

Anlaşıyor ki , geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızı çağın sorunlarının üstesinden gelebilecek, milletlerarası yarışta ülkemizin arzu edilen yeri almasını sağlamak kuvvet ve kudrette yetişmelerini kısaca, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştirerek geleceğin mutlu ve müreffeh Türkiyesini yaratma görevi öğretmenlere düşmektedir .

Öğretmenler bu kutsal görevi ifa ederken ilhamını millet sevgisinden, gücünü hizmet aşkı ve bilgisinden aldığı sürece önüne çıkan engelleri kolaylıkla aşabilecektir .

KAYNAKLAR

1. Kale, N., "Türkiye'deki Gençlik Sorunları "Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
2. Duman, T. , "Öğretmen Yetiştirenin Sosyal ve Kültürel Temelleri." Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü Bugünü-Geleceği Sempozyumu Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları, 1987 , s. 18.
3. Özakpınar, Y., "Milli Eğitim Gayesi ve Öğretmenlik Şahsiyeti." Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu Ankara : Gazi Üniversitesi Yayınları , 1987 s.9.
4. Akyol, A., "Yöneticilere, Öğretmenlere, Öğretim Elemanlarına, Anne Babalara ve Vatanadaşlara" Göreve Başlama Mesajı, Ankara : Milli Eğitim Bakanlığı, 1989, s. 2.
5. Selçuk, Z. , Eğitim Psikolojisi , Ankara : Feryal Matbaacılık 1991, s. 13
6. Ersanlı, K., "Ortaöğretimde Öğretmen-Öğrenci İlişkilerinin Dayandığı Temeller . "Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , Samsun: Eğitim Fakültesi Yayınları , 4 Aralık 1989 , s. 40.
7. Aydın, M., Çağdaş Eğitim Denetimi 2 . Baskı, Ankara : İM. Eğitim Araştırma Yayın Danışmanlık A . Ş. 1986 , s. 67.
8. Kılıç, Y., Okulda Ruh Sağlığı . Ankara : Şafak Ofset -Tipo Matbaacılık, 1989, s. 137.
9. Ergün, M., Atatürk Devri Türk Eğitimi "Atatürk'ün 100. Doğum Yılına Armağan" Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları No.325 . 1982 , s . 155.